

Naše číslo

5255-16617/35/2018/zid

Protokol o kontrole č. 69/17

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, odbor inšpekcie ochrany prírody a krajiny (ďalej len „inšpekcia“) podľa § 64 ods.1 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“), ako orgán štátneho dozoru podľa § 66 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z. vykonávajúci štátny dozor podľa § 71 zákona č. 543/2002 Z. z., príslušný podľa § 9 ods.1 písm. a) zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonal kontrolu, o ktorej vyhotovil tento protokol

Kontrolovaná osoba:

Mestská časť Bratislava – Lamač; IČO: 00603414
Malokarpatské námestie 9
841 03 Bratislava 47
v zastúpení: Ing. Marek Poláš, odborný referent
životného prostredia (ďalej len „kontrolovaná osoba“)

Miesto vykonania kontroly:

Dreviny, rastúce ako súčasť verejnej zelene na uliciach
MČ Lamač: Heyrovského, Hodonínskej,
Malokarpatskej, Na barine, Studenohorskej,
Vrančovičovej so zameraním na vyhodnotenie
Studenohorskej ulice;
kraj: 104 Bratislavský, okres: Bratislava IV,
obec: 529419 Bratislava-Lamač, k.ú. 806005Lamač
(1. stupeň ochrany podľa zákona)

Dátum vykonania kontrol: 25.08.2017, 25.10.2017; 7.5.2018

Predmet kontroly

- kontrola dodržiavania zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon")
- kontrola dodržiavania vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)

Kontrolu vykonali :

Ing. Andrea Žídková – inšpektorka
 Mgr. Martin Blatnický - inšpektor

Pramene kontrolných zistení :

- občiansky podnet doručený telefonicky, doplnený elektronickou poštou na inšpekciu;
- miestna ohliadka uskutočnená 25.08.2017, 25.10.2017 a 7.5.2018;
- fotodokumentácia z miestnych ohliadok;
- zápis z miestneho šetrenia s vyjadrením zamestnanca m.č. Lamač Ing. Mareka Poláša zo dňa 25.8.2018;
- zápis z miestneho šetrenia s vyjadrením zamestnanca odbornej organizácie – ŠOP SR, dendrológa – Mgr. Andrej Kolárik
- záznam z terénnej obhliadky vo veci úpravy (výrubu) drevín dňa 21.4.2017 predložený Ing. Marekom Polášom;
- mailová komunikácia s Okresným úradom Bratislava

Kontrolné zistenia

IŽP Bratislava bol elektronicky dňa 24.08.2018 doručený občiansky podnet, v ktorom podávateľ podnetu, okrem iného, uviedol:

„Oznamujem týmto a žiadam o prešetrenie podozrení z dlhodobého a opakovaného porušovania zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov v obci - mestskej časti Bratislava - LAMAČ (ďalej len "Obec"), a to predovšetkým, nie však výlučne:

1) Výrubov drevín (stromov a krov), najmä na ulici Studenohorská, ale i v iných častiach Obce

- Jedná sa o desiatky stromov (len v "hornej" časti Studenohorskej ulice na "nepárnej" strane - čísla vchodov 1 až 51 - sa pred každým bytovým domom nachádzajú min. 2 až 3 pne po vyrúbaných stromoch!).

2) Poškodzovania drevín (stromov) nešetrnými a nesprávnymi zásahmi do ich integrity - odrezávaním konárov po celej dĺžke kmeňa, začínajúc odspodu, až na "strih Máj" resp. "strih Korbáč", kedy zo stromu zostáva len "dlhá palica" so "strapcom" na vrchole.

- Jedná sa o stovky stromov.

- Mám za to, že takýmito zásahmi dochádza nielen k poškodzovaniu stromov, ale ich nevyhnutným dôsledkom je i zvyšovanie ťažiska stromu, v dôsledku čoho sa takto poškodený strom stáva náchylnejším na vyvrátenie vetrom, a teda zodpovedné osoby - páchatelia takto ohrozujujú občanov na životoch, zdraví a majetku.

3) Odstraňovania zelených plôch bez náhrady, pričom na týchto sú budované parkovacie miesta pre motorové vozidlá.

DÔKAZY:

1. Na úradnej tabuli Obce nie sú zverejnené žiadne výrubby ani orezy drevín, ani odstránenia zelených plôch na verejných priestranstvách a ich nahradenia novými: <http://www.lamac.sk/vyrub-a-vysadba.phtml?id3=42598>

2.

Fotodokumentácia: <https://drive.google.com/drive/folders/0B9x8sBssoG58eE44YmN1eDgyaUU>

Dokumentované oblasti:

- križovatka Vrančovičova - Hodonínska (pri bývalej krčme U Pantla) <https://goo.gl/maps/Gb1aH7N25822>(<https://goo.gl/maps/fs1wZrDis4p>)

- Studenohorská ulica (po celej dĺžke, zväčša pred domami - vchodmi, niekoľko skutkov i za nimi),

- Heyrovského ulica (spodná časť <https://goo.gl/maps/NVdVqgi7kDS2>) - zaznamenaný tzv. **KYJEVSKÝ REZ** - zrezanie kmeňa (ihličnanu)

- ulica Na barine (pri futbalovom ihrisku <https://goo.gl/maps/4cYUQme8Q3S2> a za Domovom seniorov <https://goo.gl/maps/GmYG5X31oYm>),

- Hodonínska ulica (pri areáli bývalého Poľnohospodárskeho družstva <https://goo.gl/maps/GpG4iC3fJiK2> - v smere do Záhorskej Bystrice ca. 100 m za OD Lamač a LIDL s čerpacou stanicou šikmá odbočka vpravo <https://goo.gl/maps/JsCrjGyBNDx>)

- Malokarpatské námestie (medzi parkoviskom pri Pošte a "panelákmi" na Studenohorskej ulici <https://goo.gl/maps/uBMHD9v6FAQ2>)

- križovatka Studenohorská - nepomenovaná ulica (predĺženie ulice Borinská IV) pri kotolni <https://goo.gl/maps/FAQ2hiLJTRQ2> (<https://goo.gl/maps/MicJ4ZAwzTF2>); stav PRED odstránením zelenej plochy: <http://street360.net/download/#48.19329;17.05110;37.519999999999996;57.41;0.06> - stav PO odstránení zelenej plochy: <http://street360.net/download/#48.19353;17.05154;55.879999999999995;214.09;5.17>

- križovatka Hodonínska - Vrančovičova (medzi zastávkou MHD/IDS Vrančovičova v smere do mesta a Cintorínom - medzi cestou a chodníkom k parkovisku pri Cintoríne); stav PRED výrubmi: <http://street360.net/#48.19380;17.04670;333.97;-1.77;2.23;4;1;h;0> (<http://street360.net/download/#48.19380;17.04670;44.5400000000000006;333.97;-1.77>) - pre stav PO výruboch pozri Fotodokumentáciu (vyššie)

Inšpekcia na základe skutočností uvádzaných v podnete, vykonala v hore uvedených termínoch šetrenia, z ktorých vyhotovila zápisy z miestneho šetrenia, podanie vysvetlenia zamestnanca Mestskej časti Lamač zodpovedného za údržbu verejnej zelene, odborné stanovisko dendrológa odbornej organizácie – ŠOP SR a fotodokumentácie. Miestnym šetrením boli zaznamenávané výrubby, nevhodné orezy a výskyt invázných druhov drevín najmä na Studenohorskej ulici, k.ú. Lamač.

Inšpekcia v rámci miestneho šetrenia požiadala o podanie vysvetlenia správcu verejnej zelene v súvislosti s uvedenými zisteniami, ktorý uviedol nasledovné: „Po kritickom stave po víchriciach na jar a v lete sme robili orezávky podľa objednávky so živnostníkom- odborne spôsobilou osobou – p. Šichmák. Robil sa sanačný zásah – suché a zlomené konáre a celková stabilizácia. Stromy 20 rokov neboli udržiavané. 3 roky robí údržbu p. Šichmák. Výruby boli urobené pri druhu *Negundo aceroides*. Na ulici Studenohorská 38 bola odstránená zlomená breza. Doložený bol súpis prác. Na Studenohorskej 85 boli riešené 3 ks lipy malolistej – odľahčenie koruny – stabilita, lipa v strede poškodená, búpľavá v strede, podľa zistenia pri vykonávaní prác - odporúčané p. Šichmákom jej odstránenie. Lipa bude prípadne požiadaná na výrub a nahradená. Podľa mňa je všetko v zmysle platnej legislatívy.“

K podaniu vysvetlenia doložil „Záznam z terénnej ohliadky vo veci úpravy (výrubu) drevín dňa 21.4.2017, z ktorého zápis znie:

„Dňa 21.4.2017 bola vykonaná obhliadka stavu drevín po snehovej kalamite na území MČ Lamač dňa 19.4.2017. Obhliadky sa zúčastnil za MČ Lamač Ing. Marek Poláš, odborný referent ŽP MÚ Lamač a p. Michal Šichmák, odborne spôsobilá osoba (arborista) z dodávateľskej zazmluvnenej firmy, ktorá vykonáva úpravu drevín na území MČ.

Na obhliadke bolo konštatované, že 90% poškodených stromov je druh javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), čo je v zmysle platnej vyhlášky MŽP č. 24/2013 Z.z., ktorou sa dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov vedený ako invázna drevina. Ostatné poškodené stromy boli druhu vrba (*Salix* sp.) a breza (*Betula pendula*) a topol (*Populus* sp.). Príčinou poškodenia bola snehová kalamita. Predmetné dreviny, nakoľko už boli olistené, nevydržali nápor ťažkého snehu. Pod náporom ťažkého snehu boli polámané konáre, čím bola narušená celková statika jednotlivých drevín. Na obhliadke bol navrhnutý nasledujúci spôsob úpravy drevín. Na celkový výrub bolo určených 11 ks drevín. Z toho 9 ks javorovec jaseňolistý a 2 ks vrba, ktorých úprava nie je možná bez nenávratného poškodenia dreviny. Dreviny boli silno poškodené, že ich prípadná úprava nebude možná bez nenávratného oškodenia. Na celkovú stabilizáciu koruny bolo určených 34 ks. Úprava spočíva v odstránení polámaných častí stromov a statické zabezpečenie koruny. Vzhľadom na kalamitný stav MČ Lamač pri výrube stromov bude postupovať v zmysle § 47 ods. 4 písm. d) zákona. Na obhliadke bola s vykonávateľom úprav dohodnutá rezerva oproti určenému počtu drevín na úpravu (výrub) v počte 10 ks. V prípade, že sa počas odstraňovania kalamity preukáže, že je potrebná úprava drevín nad rámec určených na obhliadke bude táto skutočnosť oznámená zadávateľovi.“

Dňa 25.10.2017 sa uskutočnila ohliadka drevín, rastúcich v MČ Lamač za účasti pracovníka odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR), dendrológa Mgr. Andreja Kovárika, hodnotili sa výruby, vykonané orez drevín a výskyt a početnosť inváznych druhov drevín.

Dendrológ ŠOP SR potvrdil výskyt inváznej dreviny – *Negundo aceroides*, ktorá je zatúpená hlavne na ulici Studenohorská v prevažujúcom percentuálnom zložení. Dreviny podľa jeho názoru sú pravdepodobne ešte z čias technických služieb dlhodobo technicky zle orezávané, začiatok vyvetvovania odhaduje aj 10 – 15 rokov spätne. Námatkovo napr. v časti Studenohorskej ulice cca pred vchodom č. 47 lipa je poškodená stredne, index 0,6; často je vidno, že rezané boli kostrové konáre; pred vchodom č. 53 čerešňa dlhodobo poškodená a takto sú zasiahnuté mnohé ďalšie dreviny – č. 59 – breza nevhodne vyvetvená, 61 – smrek – orez na štýl „máj“, č. 63, 5 67, 69 – zle orezané lipa, vysoko vetvené, č. 71 – 2x lipa, zle orezaná, č. 77 – cca 3 roky spätne nevhodne spravený orez, 81 – dreviny dekapitovaná, nestabilná koruna, č. 85 – dreviny s nevhodným orezom;

Na ulici Heyrovského – borovica – centrálny konár kolmo orezaný;

Na Vrančovičovej ulici – poškodené javory

Podľa dendrológa, prizvaného na ohliadku je potrebné začať systematicky riešiť koncepciu drevín a realizovať po sektoroch náhrady za vhodné druhy, v rámci opatrení za množstvo identifikovaných inváznych drevín – oba uvedené vo vyhláske (Negundo aceroides i Ailanthus altissima – pajaseň žliazkatý), ktoré treba podľa jeho názoru odstraňovať v zmysle zákona sadiť nové druhy vhodne vybrané do priestorov sídlisk s ohľadom na druhy vhodné a pôvodné.

Mestská časť pochybila už 10 – 15 rokov späť, keď sa stromy začali vyvetvovať spôsobom, že sa rezali hrubé kstrové konáre, čím sa trvalo znížila ekologická a estetická funkcia drevín. Z odborného hľadiska je nutné zmeniť tento prístup. Stromy sú v súčasnosti prehustené.

Dňa 7.5.2018 inšpekcia uskutočnila v rámci možnosti posúdenia zastúpenia samčích a samičích jedincov inváznych druhov drevín na Studenohorskej ulici v MČ Lamač na začiatku vegetačnej doby skúmanie a zisťovanie percentuálneho podielu v rámci v inváznych drevín z pohľadu jedincov samičích k jedincom samčích, nakoľko vykonávacía vyhláska č. 24/2003 Z.z. hovorí o tom, že jedince samčieho pohlavia (nevytvárajúce plody) možno ponechať v zastavanom území obce. V tomto termíne bolo presne možné identifikovať samičie jedince, ktoré mali mohutne nasadené semená – krídlaté dvojnažky. Samčie jedince tvoria cca tretinu stromov druhu Negundo aceroides na ulici Studenohorskej.

Negundo aceroides je drevina s hladkou sivohnedou kôrou, ktorá dosahuje výšku do 20 metrov. Korunu má rozložitú, pekne tvarovanú. Listy vyrastajú na konároch protistoje, sú nepárno perovitité, s 3 až 7 tvarovo rozdielnymi lístkami. Žltozelené kvety vyrastajú na jar (v apríli až máji) zároveň s listami. Samičie kvety sú v chocholíkoch, visiacy na dlhých stopkách z konára. Samčie kvety sú usporiadané v dlhostopkatých strapcoch. Plodom je krídlatá dvojnažka. Druh pochádza zo Severnej Ameriky. Bol dovezený ako okrasná drevina a z parkov sa postupne rozšíril do okolitej krajiny, najmä do lužných lesov popri vodných tokoch. Je nenáročný na živiny, dokáže rásť aj na degradovaných pôdach. Šíri sa generatívne aj vegetatívne. Tvorí množstvo semien, vetrom roznášaných na veľké vzdialenosti, ktoré dobre klíčia. Zároveň má aj silnú koreňovú výmladnosť, ktorá umožňuje postupné šírenie druhu vytvorením nových jedincov z výhonkov koreňov v okolí pôvodného stromu.

Metódy odstraňovania

Pri tomto druhu nestačí len mechanické odstraňovanie výrubom, ale je potrebná aj následná aplikácia herbicídneho prípravku na odstraňovanie rastlín. Herbicíd sa musí hneď natrieť na reznú plochu.

Nebezpečenstvo predstavuje jeho agresívne správanie vo voľnej prírode, kde sa šíri najmä pozdĺž tokov a zapríčiňuje zaburinenie nielen sprievodnej vegetácie tokov, ale i lužných lesov. Pri likvidácii tohto druhu z prirodzených spoločenstiev nebude stačiť iba jeho výrub. Rekonštrukcia druhovej skladby porastov bude veľmi náročná.

Pajaseň žliazkatý prirodzene rastie na severovýchode až východe Číny odkiaľ sa rozšíril do celého mierneho až subtropického pásma. U nás rastie najmä na južnom Slovensku, kde bol v 50. tých rokoch na Podunajsku umelo vysádzaný a rozšíril sa od Bratislavy až po Šamorín (miestami až 50% zastúpenie v lesných porastoch). Začiatkom 80-tých rokov 20. storočia sa pajaseň žliazkatý vyskytoval už aj v Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom a Trenčianskom kraji. Ide o veľmi rýchlo rastúcu drevinu, ktorá je schopná koreňmi aj listami alelopaticky pôsobiť na okolie, a tým obmedzuje rast okolitej vegetácie, vylučuje hlavne ailanton, ktorý spôsobuje ťažkosti rastu približne sedemdesiatich druhov listnatých a ihličnatých stromov. Tieto látky produkujú najmä mladí jedinci, ktorí tak vyhrávajú boj o svetlo s ostatnými drevinami. Pajaseň patrí medzi 40 najviac inváznych drevín na svete. Najlepšie

možné odstránenie týchto mnohokrát nežiaducich drevín je hlboký rez a následné potláčanie pňov herbicídmi. Používajú sa aj iné spôsoby, ako napr. injekčná metóda, kedy sa herbicídny prostriedok aplikuje priamo do kmeňa stojaceho stromu tak, že sa šikmo dole do kmeňa vyvrtá dierka, do ktorej sa vstrekne herbicíd alebo sa urobí šikmý zásek sekerkou a herbicíd sa strekne do záseku. Odporúča sa využitie herbicídov s účinnou zložkou glyfosát v množstve 2 ml koncentrovaného herbicídu (480 g/l). Strom sa vypáli až po jeho úplnom uschnutí, minimálne dva roky po aplikácii metódy.

Katastrálne územie Mestskej časti Lamač podľa § 12 zákona sa nachádza na území, kde platí 1. stupeň ochrany. V prvom stupni ochrany sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny.

Podľa § 2 ods. 2 písm. m) zákona na účely tohto zákona sa považuje za drevinu rastúcu mimo lesa strom alebo ker vrátane jeho koreňovej sústavy, rastúce jednotlivo alebo v skupinách mimo lesného pôdneho fondu.

Podľa § 47 ods. 1 zákona zakazuje sa poškodzovať a ničiť dreviny.

Podľa § 47 ods. 2 zákona vlastní, správca alebo nájomca pozemku, na ktorom sa nachádza drevina, je povinný sa o ňu starať, najmä ju ošetrovať a udržiavať. Pri poškodení alebo výskytu nákazy dreviny chorobami môže orgán ochrany prírody uložiť vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní.

Podrobnosti o ochrane, ošetrovaní a udržiavaní drevín, o podmienkach vydávania súhlasu na výrub drevín a spôsob vyznačovania výrubu drevín sú ustanovené v § 17 vyhlášky.

Podľa § 17 ods. 1 vyhlášky ochrana drevín je činnosť zameraná na udržiavanie ich ekologických a estetických funkcií v prírode a krajine a v urbánnom priestore a na predchádzanie ich neodôvodnenému výrubu.

Podľa § 17 ods. 2 vyhlášky poškodzovanie drevín je každé konanie alebo opomenutie konania, ktoré môže bezprostredne alebo následne podstatne a trvalo znížiť ekologické a estetické funkcie drevín alebo zapríčiniť ich odumretie.

Podľa § 17 ods. 3 vyhlášky ošetrovanie drevín je činnosť zameraná na udržiavanie alebo zlepšenie ich zdravotného stavu alebo na odstránenie následkov ich poškodenia.

Podľa § 17 ods. 4 vyhlášky udržiavaním drevín sa zabezpečujú podmienky na ich optimálny rozvoj. Optimálny rozvoj drevín sa zabezpečuje najmä

- a) zabezpečovaním priaznivých podmienok pri výsadbe drevín vhodnou prípravou stanovišťa na ich výsadbu,
- b) kyprením, prihnojovaním, odburiňovaním a zalievaním pôdy,
- c) starostlivosťou o koreňovú misu s cieľom zabezpečiť priepustnosť pôdneho povrchu,
- d) vytváraním vhodného vývojového priestoru pre dreviny,
- e) odborne realizovaným a cieľovým rezom dreviny (s odkazom na STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie),
- f) odstraňovaním odumretých častí drevín, ktoré ohrozujú stabilitu stromu a okolie,
- g) vykonávaním nevyhnutných mechanických a biologických opatrení proti škodcom,
- h) včasným ošetrovaním prípadného poranenia dreviny,
- i) odborným inštalovaním stabilizačných nedeštruktívnych väzieb a viazaní koruny drevín, prednostne z nekovových materiálov.

Norma STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, platí pre starostlivosť, udržiavanie a ochranu stromov, rastúcich mimo lesného pôdneho fondu v zastavanom území obce.

Podľa § 17 ods. 5 vyhlášky rez živých konárov listnatých drevín s priemerom viac ako 5 cm sa vykonáva vo vegetačnom období od 1. apríla do 30. septembra, najmä v jeho prvej polovici, s výnimkou obdobia tvorby nových listov. V inom ako vegetačnom období možno taký rez vykonávať len v prípadoch rezov produkčných ovocných drevín alebo v prípadoch bezprostredného ohrozenia zdravia alebo života človeka, alebo značnej škody na majetku.

Podľa § 17 ods. 6 vyhlášky ošetrovanie a udržiavanie drevín sa vykonáva s ohľadom na druhovú ochranu chránených živočíchov, najmä hniezdiacich vtákov.

Podľa § 47 ods. 4 zákona súhlas na výrub dreviny sa nevyžaduje

d) pri bezprostrednom ohrození zdravia alebo života človeka alebo pri bezprostrednej hrozbe vzniku značnej škody na majetku,

h) na dreviny inváznych druhov podľa § 7b ods. 2 zákona

Podľa § 47 ods. 6 zákona ten, kto z dôvodov uvedených v odseku 4 písm. b) a d) drevinu vyrúbal, je povinný túto skutočnosť písomne oznámiť a zároveň preukázať splnenie podmienok na výrub drevín orgánu ochrany prírody najneskôr do piatich dní od uskutočnenia výrubu. Lehotu na výsadbu nových ovocných drevín podľa odseku 4 písm. b) môže orgán ochrany prírody na základe odôvodnenej žiadosti podanej pred uplynutím stanovenej lehoty predĺžiť, najviac však o šesť mesiacov.

Podľa § 17 ods. 2 vyhlášky poškodzovanie drevín je každé konanie alebo opomenutie konania, ktoré môže bezprostredne alebo následne podstatne a trvalo znížiť ekologické a estetické funkcie drevín alebo zapríčiniť ich odumretie. Za poškodzovanie dreviny sa nepovažuje akékoľvek konanie alebo opomenutie konania, ak ide o drevinu, na ktorú sa nevyžaduje súhlas na výrub podľa § 47 ods. 4 zákona alebo na ktorú bol vydaný súhlas na výrub podľa § 47 ods. 3 zákona.

Podľa § 7b ods. 3 zákona vlastník, správca alebo užívateľ pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy rastlín podľa ods. 2 zo svojho pozemku spôsobom, ktorý ustanoví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom, a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu. Ak ide o výskyt inváznych druhov rastlín na lesných pozemkoch, postupuje sa podľa programu starostlivosti o lesy.

Podľa § 7b ods. 4 zákona orgán ochrany prírody upozorňuje vlastníka, správcu alebo užívateľa pozemku na výskyt inváznych druhov rastlín a povinnosť ich odstraňovania a takej starostlivosti o pozemok, ktorá by zamedzila ich rozširovaniu; upozorniť vlastníka, správcu alebo užívateľa pozemku môže aj obec, v ktorej katastrálnom území sa pozemok s výskytom inváznych druhov rastlín nachádza.

Toto upozornenie zverejní obec na svojej úradnej tabuli a na webovom sídle, ak ho má zriadené, alebo iným spôsobom v miestne obvyklým.

Podľa § 7b ods. 5 zákona v prípade nebezpečenstva vzniku škodlivých následkov na prírode orgán ochrany prírody vlastníkovi, správcovi alebo užívateľovi pozemku po predchádzajúcom upozornení nariadi odstránenie inváznych druhov rastlín, ak si neplní povinnosť podľa ods. 3.

Ak vlastník, správca alebo užívateľ pozemku odstránenie rastlín inváznych druhov nevykoná v lehote určenej orgánom ochrany prírody, činnosť vykoná orgán ochrany prírody alebo ním poverená osoba na náklady toho, komu bolo odstránenie inváznych druhov rastlín nariadené; činnosť môže na náklady toho, komu bolo odstránenie inváznych druhov uložené, vykonať aj obec po dohode s orgánom ochrany prírody.

Odstraňovania inváznych druhov drevín (body 1.8, 2 a 3) v zastavanom území obce je potrebné vykonávať s ohľadom na bezpečnosť obyvateľov a ich majetku a rešpektovať ochranu chránených druhov živočíchov (najmä hniezdiacich druhov vtákov). Odstraňovanie inváznych druhov drevín v zastavanom území obce sa odporúča plánovať a realizovať postupne, najmä v súlade so schválenými dokumentami starostlivosti o dreviny.

Druhy *Negundo aceroides* - javorovec jaseňolistý a *Ailanthus altissima* -pajaseň žliazkatý sú uvedené v prílohe č. 2a vyhlášky „Zoznam inváznych druhov rastlín a spôsoby ich odstraňovania“.

Podľa vyhlášky spôsob odstraňovania invázneho druhu rastliny javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) zaradený do skupiny drevín B.

Podľa vyhlášky spôsob odstraňovania invázneho druhu rastliny pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*) zaradený do skupiny drevín D.

Jedince samčieho pohlavia (nevytvárajúce plody) možno ponechať v zastavanom území obce.

Inšpekcia vykonanou kontrolou zistila, že kontrolovaná osoba ako správca pozemkov, na ktorých sa nachádzajú dreviny a ktorý je povinný sa o ne starať, najmä ich ošetrovať a udržiavať, pri výruboch po kalamite využil inštitút ohlásenia výrubu drevín podľa § 47 ods.4 písm. d) na okresný úrad, ktorý mu túto povinnosť prijal a tým si splnil povinnosť ohlásenia výrubu. Prie po výruboch boli prevažne po stromoch druhu *Negundo aceroides*, na ktorý nie je potrebné ani hlásenie o výrube. V tejto časti podnetu je záver kontroly taký, že kontrolovaná osoba zákon neporušila.

V časti námietok podávateľa podnetu týkajúcej sa nevhodne vykonávaných orezov je potrebné rozoznávať dreviny, ktoré sú invázne, ktoré nie je možné podľa § 17 ods. (2) vyhlášky považovať za poškodené, nakoľko na tieto sa nevyžaduje súhlas na výrub (*Negundo aceroides* - javorovec jaseňolistý a *Ailanthus altissima* -pajaseň žliazkatý) a v lokalite sa vo veľkej početnosti vyskytujú a potom dreviny, ktoré sú drevinami rastúcimi mimo lesa a spadajú pod režim zákona. V tejto časti konštatuje inšpekcia, že na uliciach Heyrovského, Hodonínskej, Malokarpatskej, Na barine, Studenohorskej, Vrančovičovej, kde platí I. stupeň ochrany podľa zákona, v MČ Lamač, kraj: 104 Bratislavský, okres: Bratislava IV, obec: 529419 Bratislava-Lamač, k.ú. 806005 kontrolovaná osoba vykonáva orezy na drevinách dlhoročne tak, že neprirodzene vysoko vyvetvuje koruny, odstraňuje kstrové konáre, čím ostávajú holé kmene v štýle tzv. „májov“. Tento rez je nevhodným a neželaným postupom riešenia problémov občanov a kontrolovaná osoba ho vykonáva preto, že tak reaguje na požiadavky občanov, čo bolo možné vidieť aj pri samotnom výkone štátneho dozoru v súvislosti s tienením v spodných bytoch, kedy obyvatelia na ulici sa pýtali pracovníka kedy bude robiť ďalšie orezy. Výsledkom je potom naozaj dosť neodborný orez, jednotný tvar drevín v celej mestskej časti a to či už listnatých alebo ihličnatých, ktoré po takýchto zásahoch stratili nenávratne deformáciou svoj typický habitus pre daný druh.

Estetická funkcia zelene môže byť dominantnou funkciou, ale aj sprievodnou funkciou zelene v štruktúre mesta. Prvky zelene s dominanciou estetickej funkcie sa označujú ako tzv. okrasné rastliny. Ich tvarová rozmanitosť, široká farebná škála a štrukturálna a tvarová varieta je nenahraditeľná. Pritom je treba zdôrazniť osobitú vlastnosť zelene - schopnosť vytvárať harmonický kontrast na základe vizuálnych vlastností ale aj na základe genetických vlastností. Zeleň je potrebné vnímať ako organickú súčasť obytnej zóny (súboru) vzhľadom na jej význam a polyfunkčnosť, pretože nedostatok zelene sa nedá kompenzovať inými prostriedkami situovaných mimo sídla. Zeleň by mala vytvoriť ucelený systém plôch navzájom prepojených.

Problémom však je nekonšepčná, často občanmi realizovaná výsadba, ktorej výsledky sa tiež dostávajú neskôr. Dotýkajú sa svetlotechnických podmienok, kde je častým výsledkom v lepšom prípade orezávanie stromov. Dôkazom zásahov do konšepčnosti verejnej zelene je aj skutočnosť, že v čase vykonávania kontroly a miestnej ohliadky s dendrológom bola zistená aktivita miestnej obyvateľky, ktorá v presvedčení vykonávania správnej veci vysádzala kríky orgovánu a to dosť bezsystémovo a zrejme aj bez vedomia správcu zelene a bez znalostí pomerov v lokalite napr. s ohľadom na inžinierske siete, vedenia optokáblov a pod. Taktiež vyslovila tvrdenie, že k orezom dochádza pravidelne aj samotnými občanmi z jednotlivých blokov bytových domov. Je potrebné, aby si uvedené možné správanie občanov správca verejnej zelene kontroloval napr. prostredníctvom mestskej polície.

Súčasná vzrastlá hodnotná zeleň v miestnej časti Lamač /s výnimkou invázných druhov/ predstavuje nenahraditeľnú časť sídliskovej zelene. Vysádzaná bola v minulosti, žiaľ aj s veľkým percentom invázných stromov, v období, kedy sa nehovorilo o invázných druhoch drevín a neboli znalosti o ich nevhodnom vysádzaní. Dnes zeleň na týchto sídliskách zabezpečuje všetky požadované funkcie a významne prispieva k vnímaniu príjemnej atmosféry vonkajších priestranstiev. Avšak invázny charakter taktiež predstavuje obrovskú možnú a pravdepodobnú hrozbu neustáleho šírenia sa do voľnej prírody, ako aj na ruderálne plochy, schopné využiť tak životaschopných jedincov, ktorý však sú introdukovanými druhmi

Invázne cudzie druhy -invazívne druhy predstavujú významnú a rýchlo narastajúcu hrozbu pre pôvodnú biodiverzitu v Európe.

Rastliny a živočíchy, ktoré si nájdu cestu do nových, neznámych biotopov, môžu vytlačiť pôvodnú flóru alebo faunu a poškodiť životné prostredie. Majú aj sociálny a ekonomický vplyv, napr. na ľudské zdravie, rybné hospodárstvo, poľnohospodárstvo a produkciu potravín. Ich rozširovanie sa urýchlňuje intenzívnejším obchodovaním, cestovným ruchom a prepravou tovaru cez hranice. Európska únia súčasnosti vynakladá každoročne minimálne 12 mld. EUR

na kontrolu invázných druhov a škody, ktoré spôsobili. EÚ nedávno predložila návrhy celoeurópskej stratégie na boj s inváznymi druhmi. Základom je včasné odhalenie, keďže je omnoho ľahšie a úspornejšie zasiahnuť proti prichádzajúcim druhom skôr, ako sa udomácnia.

Na dosiahnutie víťazstva v tomto boji je potrebné zvyšovať informovanosť verejnosti o invázných druhoch, nakoľko častokrát sa stáva, že výsadby pri bytovkách realizujú obyvatelia jednotlivých vchodov bez toho, aby sa radili so správcom verejnej zelene a keďže nákup kvalitných a vhodných drevín nerealizujú, sadia stromy, ktoré presádzajú z iných lokalít, kde sú rozšírené často práve tieto invázne druhy, ktoré nepoznajú

Záver:

Na základe kontroly konkrétnych stromov a na nich uskutočnených orezov v mestskej časti Lamač inšpekcia konštatuje, že napriek tomu, že svoje primárne funkcie čiastočne plnia v niektorých svojich funkciách (produkcia kyslíka, hniezdisko pre vtáky a iné), o estetickú funkciu takýchto drevín už je možné pochybovať a hlavne, ak sa v súčasnom trende údržby /vysoké vyvetvovanie, jednotný ráz drevín, nevhodné orezy/ bude pokračovať naďalej. V neposlednom rade sa týmito orezmi stráca edukačná funkcia drevín vysádzaných na sídlisku, kde zrovna v meste je veľmi dôležitá pri ekologickej výchove detí. Ku krajinným štruktúram a k plochám sídliskovej zelene je potrebné pristupovať komplexne a nadčasovo. Zelenú infraštruktúru je potrebné tvoriť výhľadovo a zodpovedne tak, aby slúžila aj ďalším generáciám. Krajinnotvorná a estetická funkcia predstavuje aj dotvorenie urbánneho prostredia vhodnými vegetačnými úpravami s uplatnením vhodných a esteticky pôsobiacich drevín, ktoré vlastník, správca, nájomca je povinný udržiavať a ošetrovať podľa platných právnych predpisov. Obzvlášť s ohľadom na skutočnosť, že je taktiež jedným z orgánov ochrany prírody a krajiny, ktorý v prvom stupni vykonáva štátnu správu vo veciach ochrany drevín v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a preto musí ísť jednoznačne príkladom.

Na základe vyššie uvedených zistených skutočností inšpekcia konštatuje, že uvedeným radikálnym rezom došlo k trvalému a podstatnému poškodeniu drevín, ktorým sa bezprostredne znížili ekologické, estetické a biologické funkcie drevín.

Výsledok štátneho dozoru:

Inšpekcia vykonanou kontrolou zistila zo strany kontrolovanej osoby porušenie zákona tým, že:

- do súčasnosti v období 3 a viac rokov vykonanými orezmi spôsobila poškodenie drevín druhov lipa, breza, smrek, borovica a iné dreviny, rastúce v k.ú. Lamač (806005), obec Bratislava-Lamač, na parcelách, ktoré sú vedené v registri „C“ KN ako zastavané plochy a nádvoria, právny vzťah k parcele C nie je evidovaný na liste vlastníctva, kde platí 1. stupeň ochrany, čím kontrolovaná osoba vykonala činnosť zakázanú podľa § 47 ods. 1 zákona, o čom inšpekcia vyhotovila tento protokol. Obdobie, kedy toto poškodenie začalo nie je možné s presnosťou určiť.

Takto vykonaným orezom kontrolovaná osoba **vykonala činnosť zakázanú** podľa § 47 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. tým, že poškodila dreviny a bezprostredne podstatne a trvalo znížila ekologické a estetické funkcie drevín.

- kontrolovaná osoba, tým že orezala dreviny druhu javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a -pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*) **neporušila** § 47 ods. 1 zákona, pretože podľa § 17 ods. 2 vyhlášky za poškodzovanie dreviny sa nepovažuje akékoľvek konanie alebo opomenutie konania, ak ide o drevinu, na ktorú sa nevyžaduje súhlas na výrub podľa 47 ods. 4 písm. h) zákona, pretože ide o inváznu rastlinu a vlastník, správca alebo užívateľ pozemku má povinnosť zo zákona túto rastlinu odstraňovať.
- Ďalej kontrolovaná osoba **porušila** § 7b ods. 1 zákona tým, že ako vlastník, správca alebo užívateľ pozemku neodstránil invázne druhy rastlín podľa ods. 2 zo svojho pozemku *spôsobom, ktorý ustanovilo ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom*, a nestara sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu.

➤ **Nápravné opatrenia:**

Na základe uvedeného inšpekcia kontrolovanej osobe nariaďuje podľa § 71 ods. 11 zákona vykonanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, t. j. opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho dozoru, spočívajúce v uskutočnení postupného odstraňovania inváznych drevín samičích jedincov v k.ú. Lamač v horizonte 5 rokov najmä v súlade so schválenými dokumentami starostlivosti o dreviny. Opatrenie je potrebné vykonať v horizonte 5 rokov, do 31.12.2023.

Podľa vyhlášky jedince samčieho pohlavia (nevytvárajúce plody) možno ponechať v zastavanom území obce. Výrub je potrebné vykonávať mimo vegetačného obdobia od 1. októbra do 31. marca. Kontrolovaná osoba je povinná predložiť inšpekčii písomnú správu o splnení opatrení do siedmich dní od ich vykonania (na adresu Slovenskej inšpekcie životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava, Jeséniova č.17, 831 01 Bratislava).

Prílohy:

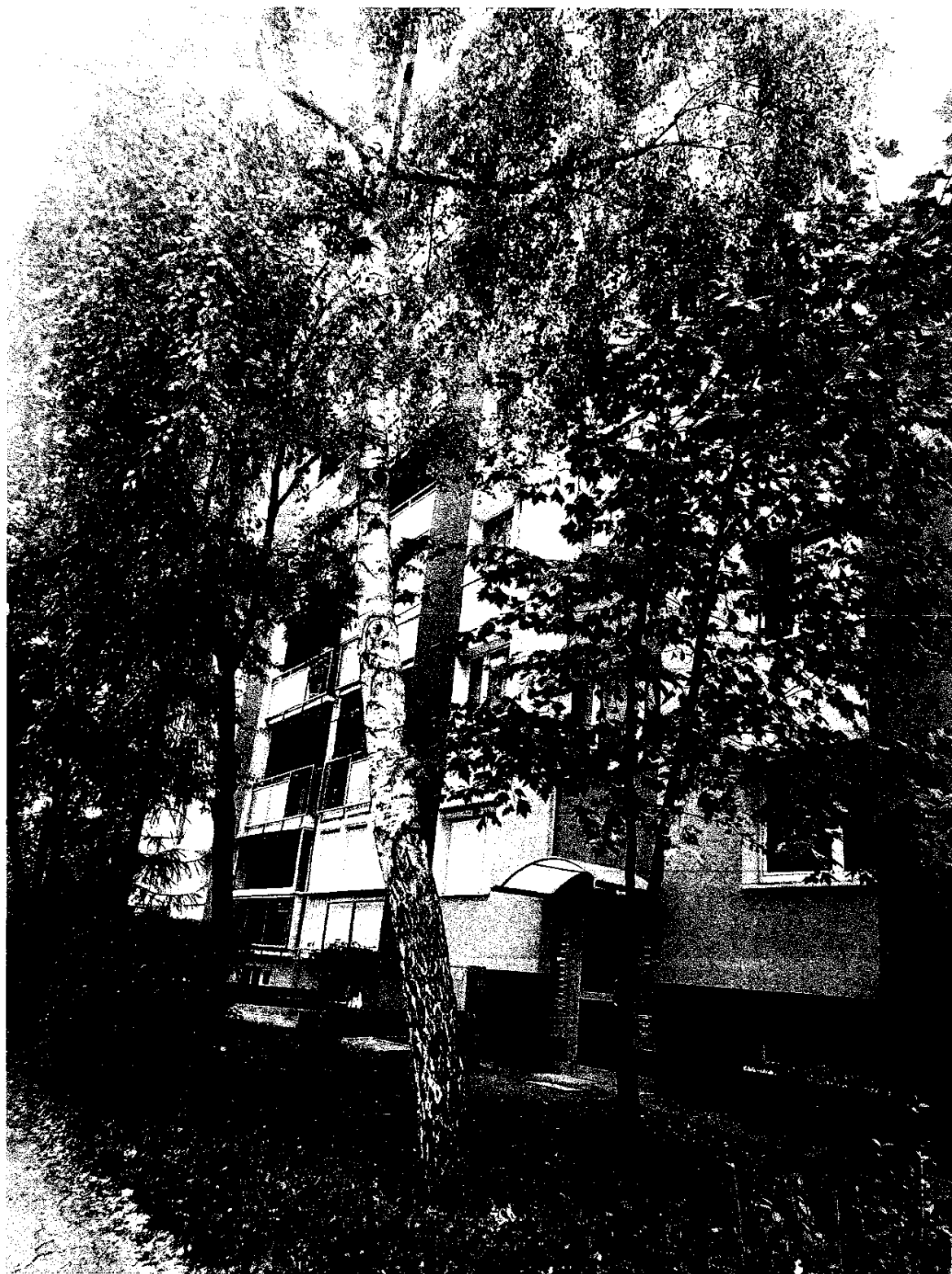
- č.1 – zistené nevhodné orezy na drevinách
- č.2 – výskyt inváznych druhov s nasadenými semenami

Protokol o kontrole vypracovala Ing. Andrea Žídková, dňa 13.6.2018.

Príloha č. 1

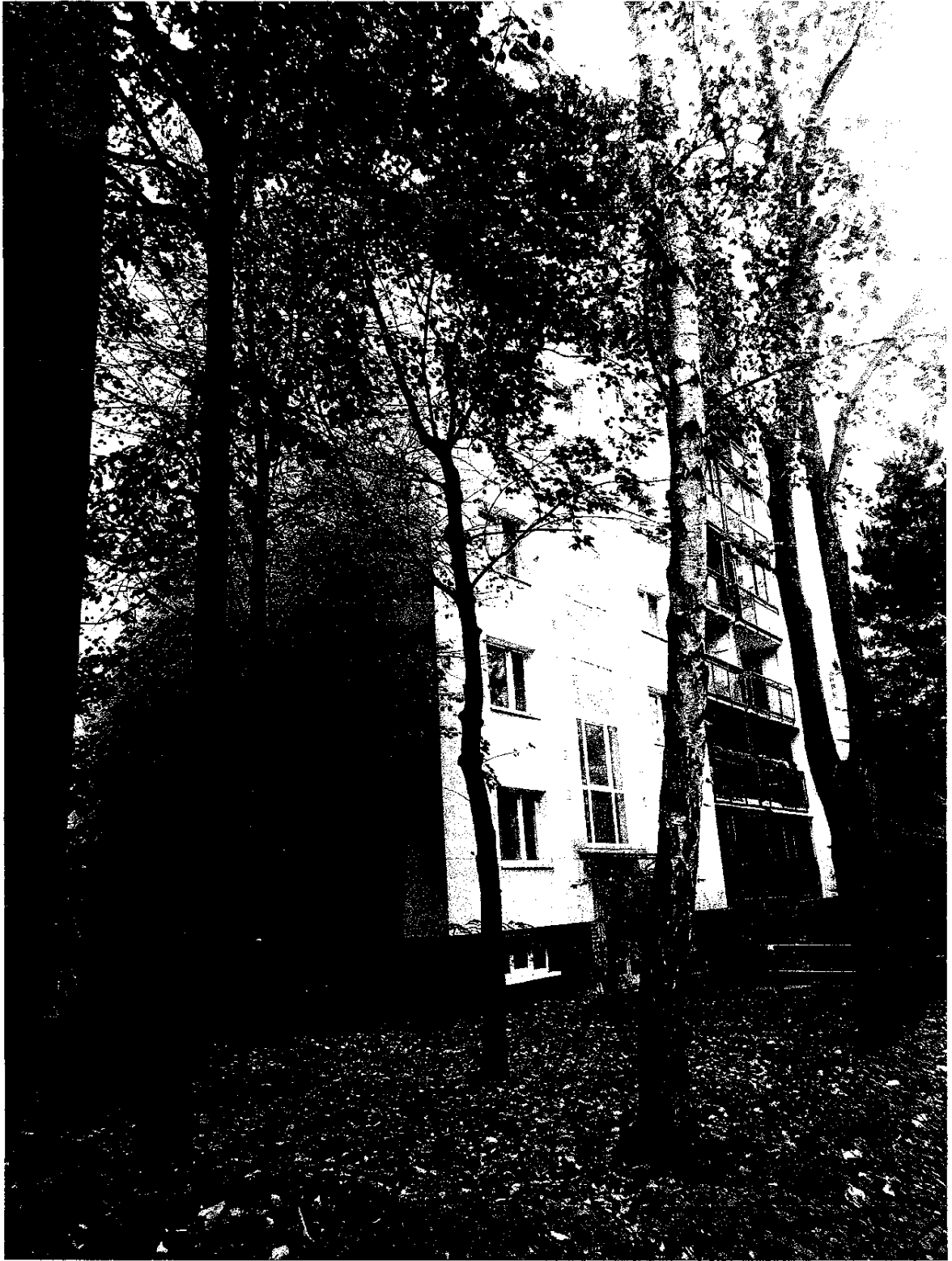

Príloha č. 2

